

DÖVME YAPTIRMAK: 5300 YIL ÖNCEYE UZANIR

İnsanların vücutlarına dövme yaptırmaya başlaması sanıldığından çok daha eskidir. Bilinen en eski dövme; Alp Dağları'ndaki buzullar arasında 1991'de bulunan ve Ötzi olarak anılan mumyalaşmış erkeğin vücudundaki dövmelerdir. Ötzi, buzullar arasında M.Ö. 3300 civarında donarak öldükten sonra buzullarla kaplanan bedeni bozulmadan kalabilmiştir. Ötzi'nin elbiseleri, ayakkabıları ve torbasındaki bitkisel ilaçları günümüze ulaştığı gibi vücudunda da 61 adet dövme olduğu görülmüştü. O dönemlerde, dövmenin günümüzdeki gibi görsel amaçlı olmadığı biliniyor. Binlerce yıl önce; Mısır'da, Rusya'da, Çin'de, Güney Amerika ve Avrupa'da dövme farklı amaçlarla yapılırdı. Bilimsel araştırmalar dövmelerin; kötü ruhlardan korunma, dinsel inanç, statü belirtme ve tedavi amaçlarıyla yapıldığını gösterdi. Ötzi'nin dövmelerinin; bel, bilek, dirsek, ayak bileği ve dizde olduğu belirlendi. Dövmelerin bazıları nokta veya çizgi formunda iken bazıları artı işareti şeklindeydi. Bilim adamları; bu dövmelerin görsel amaçlı değil, ağrıyan eklemlerin tedavi edilmesi amacıyla yapılmış olduğunu açıkladı. Benzeri şekilde Çin'de de binlerce yıl önce yapılan dövmelerin, tedavi amaçlı olduğunu gösteren yazılı belgeler bulundu.

Ötzi'nin bileğindeki 5300 yıllık dövme

Diğer eski dövmeler

Mısır'da dövme yapmanın 5000 yıl önceye uzandığı kabul ediliyor. Firavun mezarlarındaki bazı kadın figürlerinin kol ve bacaklarında dövmeler olduğu biliniyor. Bazı kadın heykelticiklerinin karın kısmında dövmeler olduğu halde erkek heykellerinde veya duvar resimlerinde dövme olmayışı, dövmenin kadınlara has olduğunu gösterdi. Geçmişte bazı araştırmacılar, dövmeli Mısırlı kadınların saygın kişiler olmadığını sanmıştı. Ancak firavunların ve Mısırlı

üst düzey ailelerin mezarlarının bulunduğu Deir el-Bahari bölgesindeki dövmeli kadın mumyaları bu fikrin doğru olmadığını gösterdi. O bölgedeki bir mezarda bulunan mumyalardan birinin Amunet adlı saygın bir rahibeye ait olduğu anlaşıldı. Bilim adamları, kadınların sadece karın ve bel civarında rastlanan dövmelerinin bir tür kalıcı muska olduğunu açıkladı. Eski Mısır'da, doğum yaparken kadınları kötü ruhlardan korumak için dövme yaptırıldığı kabul ediliyor. Dövmeler, genellikle bir iğnenin deriye art arda batırılması ve daha sonra o bölgeye süt-lamba isisi karışımı sürülerek yapılırdı. Bazen 6-7 iğne birbirine bağlanarak deriye batırılırdı. Rusya'da, 4500 yıl önceye ait mezarda bulunan mumyalaşmış bir erkeğin vücudunda dövme olduğu keşfedildi. Sibiryada buzullar arasında 2400 yıl boyunca bozulmadan kalan bir erkeğin bedeninde de bazı dövmeler bulundu. Çin'de, 3000 yıl önce ölen bir kadının vücudunda ve Peru'da da 2500 yıl önce mumyalaşmış kadın ve erkeklerde dövmeler olduğu belirlendi. Antik Yunan döneminde, önceleri köleler ve suçlularda dövme görülürken daha sonra M.Ö. 150'lerde Yunan ve Romalı askerler, Gök tanrılarıyla ilgili dövmeler yaptırmaya başladı. Hristiyanlığın kabulünden sonra İmparator Konstantin dövmeyi yasakladı. Japonya'da erkekler 1700 yıl önce dövme yaptırmaya başladı. Avrupa'da 300 yıl önce denizciler kollarına çıpa şeklinde, maden işçileri de madenci feneri şeklinde dövme yaptırmaya başladı. Yeni Zelandalı yerli kadınlar, yüzlerindeki dövmeler sayesinde yaşlandıklarında yüzlerinin kırışmadığına inandığı için dövme yaptırmayı terk etmedi.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü